

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 060-09-17/2019/10
Ljubljana, 25. 11. 2019

Predlog

Z A P I S N I K

31. seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, ki je bila v četrtek, 21. 11. 2019, v sobi 212/II, Šubičeva 4, 1000 Ljubljana.

Seja se je začela ob 14.00 uri in se zaključila ob 16.00 uri.

PRISOTNI:

- predsednik komisije: mag. Peter Požun,
- podpredsednik komisije: Danijel Kastelic,
- člani komisije: dr. Matjaž Gams, Tomaž Horvat, Lidija Jerkič, Ladislav Rožič in Jože Smole.

OPRAVIČENO ODSOTNI:

- člana: Igor Antauer, Mitja Gorenšček, Alojz Kovšca.

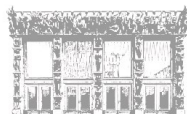
OSTALI PRISOTNI:

- Mitja Bobnar, mag. Katja Rihar Bajuk, Mitja Žihner, Damjana Šarčević, Matija Baš, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Janez Sušnik, Zveza društev upokojencev Slovenije.

Sejo je sklical in vodil predsednik komisije mag. Peter Požun.

Dnevni red (7 ZA, 0 PROTI):

1. Potrditev zapisnikov 29. in 30. redne ter 5. izredne seje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide
2. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2I) - druga obravnava, EPA 813-VIII
3. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-E) - druga obravnava, EPA 818-VIII.

60
LET
STAVBE

Ad 1.)

Komisija je zapisnike 29. in 30. redne ter 5. izredne seje komisije **potrdila** (7 ZA, 0 PROTI) brez pripomb.

Ad 2.)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2I), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija je predlog zakona **podprla** (6 ZA, 0 PROTI).

Komisija je ugotovila, da se s predlogom zakona v okviru obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja zasleduje dva ključna cilja – podaljševanje delovne aktivnosti in zagotavljanje primerne dohodka za varno starost oziroma izboljšanje socialnega položaja vseh upravičencev iz sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

S predlogom zakona se tako med drugim zvišuje odmerni odstotek za zavarovance obeh spolov, ki dopolnijo 15 let zavarovalne dobe (29,5 %; za 40 let pokojninske dobe 63,5 %, pri čemer je za zavarovance moškega spola predviden postopen dvig odmernega odstotka v obdobju šestih let, do 2025) z namenom zagotovitve višjih dohodkov za varno starost. Z zakonsko novelo se kot alternativo zniževanju upokojitvene starosti zaradi skrbi za otroke uvaja tudi možnost pridobitve dodatnih odmernih odstotkov zaradi skrbi za otroke (do največ 4,08 %) za osebe, ki so skrbele za otroka v prvem letu njegove starosti. Višji odmerni odstotek za starostne pokojnine naj bi po oceni predlagateljice pozitivno vplival tudi na odmero najnižje starostne pokojnine.

S predlogom zakona se ureja tudi višji odmerni odstotek v primeru odmere invalidske pokojnine za primer invalidnosti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni (odmera od pokojninske osnove v višini 63,5 %), po zgledu postopnega zviševanja odmernega odstotka za starostno upokojitev za moške v šestletnem prehodnem obdobju. Določa se tudi novo najnižjo odmero invalidske pokojnine zavarovancem, ki so postali invalidi pred dopolnitvijo 65. leta starosti (najmanj v višini 41 % pokojninske osnove, neodvisno od spola; po načelu postopnega dviga po posameznih letih v 6-letnem prehodnem obdobju), prav tako pa tudi najnižjo osnovo za odmero vdovske in družinske pokojnine (v predhodnem obdobju postopno višanje do 38 %).

Zaradi zvišanja odmernih odstotkov za 40 let pokojninske dobe se spreminja tudi najnižje in najvišje osnove za odmero nadomestil iz invalidskega zavarovanja (nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije, začasno nadomestilo, nadomestilo za invalidnost in delno nadomestilo), pri čemer bo najnižja osnova za odmero nadomestil po prehodnem obdobju in njenem postopnem dvigu po posameznih letih znašala 63,5 %.

Predlaga se tudi višje vrednotenje dodatne pokojninske dobe brez dokupa v primeru izpolnitve 60 let starosti in 40 let pokojninske dobe brez dokupa (3 % na leto za največ 3 dodatna leta zavarovanja) in daje možnost pridobitve višje vrednotenega odmernega

odstotka za posameznike, ki so se že upokojili, pa bodo pozneje ponovno vstopili v zavarovanje.

Komisija je ugotovila, da se nadgrajuje tudi sistem spodbud za vztrajanje v zavarovanju ali ponovno aktivacijo (3 % na leto za 3 dodatna leta zavarovanja za tiste, ki so že izpolnili pogoje za starostno upokožitev; mesečno izplačevanje 40 % starostne pokojnine za prva tri leta po izpolnitvi pogojev za starostno upokožitev ter 20 % starostne pokojnine v nadaljnjih letih; spodbude za podaljševanje aktivnosti za vsaj 4 ure dnevno oziroma 40 ur tedensko z višjim sorazmernim plačilom obdobja aktivacije itd.).

S predlogom zakona se prav tako uvaja manjše spremembe pravne ureditve sistema poklicnega zavarovanja, ki ne posegajo v pravice zavarovancev, temveč naj bi izboljšale izvajanje poklicnega zavarovanja in položaj zavarovancev (med drugim se na novo ureja osnovo za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje, ki se širi tudi na vsa nadomestila iz naslova zdravstvenega zavarovanja, ki se izplačujejo v breme ZZZS prek refundacij delodajalca).

V okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja pa se v slovenski pravni red prenaša določbe Direktive IORP II z namenom izboljšanja upravljanja pokojninskih skladov, zaščite članov dodatnega pokojninskega zavarovanja in uživalcev dodatne pokojnine. Odstranjuje se ovire in podrobneje določa pogoje za opravljanje čezmejne dejavnosti na področju dodatnega pokojninskega zavarovanja. Prav tako naj bi bili člani dodatnega pokojninskega zavarovanja in uživalci dodatnih pokojnin od sedaj naprej podrobneje obveščeni o izvajanju navedenega zavarovanja, tudi na podlagi novega potrdila o pravicah iz dodatnega pokojninskega zavarovanja in obveznosti obveščanja prejemnikov pokojninskih rent o zapadlih prejemkih, možnostih izplačila pokojninske rente in naložbenih tveganjih v času izplačevanja pokojninskih rent. Predlaga se tudi vzpostavitev registra pokojninskih skladov, izvzem premoženja pokojninskega sklada iz stečajne mase upravljavca sklada in obveznost izvedbe lastne ocene tveganj za pokojninske družbe, ki izvajajo dodatno pokojninsko zavarovanje. Odpravlja se tudi omejitve, da se posameznik vključi v več pokojninskih načrtov individualnega pokojninskega zavarovanja, mikro podjetjem pa se omogoča lažje vključevanje v izvajanje shem dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Komisija je bila seznanjena s stališčem Ekonomsko-socialnega sveta (ESS), ki je na 322. seji 27. 9. 2019 obravnaval drugo poročilo Pogajalske skupine ESS za obravnavo predlogov sprememb in dopolnitev Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki ga je pripravilo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, po tem, ko je na 317. seji 22. 3. 2019 kot primerna potrdil izhodišča predlogov za aktualno novelo ZPIZ-2I. Ob tem je bilo izraženo pričakovanje socialnih partnerjev, da se v okviru zakonodajnega postopka usklajene vsebine (izpeljanih je bilo več krogov pogajanj) ne bodo spreminjale. Prav tako je bilo dogovorjeno, da bo pogajalska skupina, ki je sodelovala pri pripravi novele ZPIZ-2I, kot stalna pogajalska skupina nadaljevala svoje delo z namenom priprave nadaljnjih sprememb pokojninskega sistema.

Komisija je ugotovila, da je takšnih vsebin, ki bi terjale čimprejšnje posege v obstoječo zakonsko materijo, kar nekaj. Med drugim vprašanje celovitega urejanja področja invalidskega zavarovanja. Aktualni predlog za dvig odmernega odstotka za primer invalidnosti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni (končnih 63,5 % od

pokojninske osnove, na podlagi postopnega dviga v prehodnem obdobju šestih let), ter predlagana nova najnižja odmera invalidske pokojnine zavarovancem, ki so postali invalidi pred dopolnitvijo 65. leta starosti (v primeru poškodbe zunaj dela ali bolezni najmanj v višini 41 % pokojninske osnove, neodvisno od spola zavarovanca), namreč ne zagotavljata ustrezne socialne varnosti vsem prejemnikom invalidskih pokojnin. Nekateri invalidi namreč prejemajo invalidske pokojnine v zneskih, ki ne presegajo niti osnovnega zneska minimalnega dohodka (trenutno 402,18 evra) oziroma zneska denarne socialne pomoči za samsko osebo. S tega vidika bi bilo treba v prihodnjih spremembah zakonodaje najti rešitve za premostitev nastale razlike med najnižjimi zneski invalidskih pokojnin in minimalnim osebnim dohodkom oz. denarno socialno pomočjo, tako da bosta oba prejemka za državljane vrednostno primerljiva.

V okviru Državnega sveta je bilo sicer danih že nekaj svetniških pobud na temo dviga invalidskih pokojnin, tudi v zvezi z najnižjim zagotovljenim zneskom invalidske pokojnine, ki bi dosegal vsaj raven minimalnega osebnega dohodka oziroma denarne socialne pomoči, če že ne raven minimalnih življenjskih stroškov, ki je bistveno višja. V okviru Državnega zbora so bile zaenkrat neuspešno v obravnavi tudi zakonodajne iniciative poslancev z navedeno vsebino. Za primerjavo – povprečna starostna pokojnina je v Sloveniji januarja 2019 znašala 644,78 evra, usklajena zagotovljena najnižja starostna pokojnina za izpolnjenih 40 let pokojninske dobe brez dokupa v skladu z 39. členom ZPIZ-2 je januarja 2019 znašala 516,62 evra, medtem ko je povprečna invalidska pokojnina istega meseca znašala 497,40 evra.

V razpravi komisije je bilo opozorjeno tudi na diskriminatoren položaj, v katerem so se po sprejemu ZPIZ-2 v 2012 znašle osebe s telesno okvaro, ki je nastala kot posledica poškodbe in bolezni izven dela. ZPIZ-2 namreč v 403. členu do uveljavitve predpisov s področja varstva invalidov, ki bodo uredili postopke ugotavljanja vrste in stopnje telesnih okvar, pravico do invalidnine v skladu z določbami 143. do 145., in 147. ter 149. člena ZPIZ-1, na podlagi že zdavnaj zastarelega Samoupravnega sporazuma o seznamu telesnih okvar (Uradni list SFRJ, št. 38/83 in 66/89), daje zgolj tistim zavarovancem, ki so telesno okvaro utrpeli zaradi poškodbe pri delu ali pa imajo priznано poklicno bolezen. S tem se vzpostavlja dvojni neenak položaj - med tistimi, ki so se poškodovali pri delu, in tistimi, ki so se poškodovali izven dela, hkrati pa tudi med tistimi, ki so se poškodovali ali zboleli pred letom 2012 (v povprečju v skladu z ZPIZ-1 prejemajo denarno nadomestilo v višini 70–100 evrov), in tistimi, ki so telesno okvaro utrpeli po uveljavitvi ZPIZ-2 in ki posledično pravice do nadomestila iz tega naslova nimajo. Glede na vse navedeno je bilo v razpravi pozvano k čimprejšnjim nadaljnjim spremembam zakonodaje, s posebnim poudarkom na področju invalidskega zavarovanja. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v zvezi z navedenim pojasnilo, da so spremembe na navedenem področju načrtovane, pri čemer bo kot podlaga služil Seznam telesnih okvar, ki je v pripravi na Ministrstvu za zdravje.

Komisija je podprla predlagani dvig odmernih odstotkov za starostne, invalidske, vdovske in družinske pokojnine, pri čemer je bila izražena realna potreba po izrazitejšem dvigu odmernih odstotkov pri prihodnjih zakonodajnih spremembah, z vidika zagotavljanja višjega življenjskega standarda upokojujencev. Razmerje med povprečno neto starostno pokojnino in povprečno neto plačo v Republiki Sloveniji po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ) namreč zadnjih 11 let pospešeno pada. Če je bilo leta 1992 razmerje med navedenima kategorijama še 77,8

% , je do leta 2008 padlo že na raven 67,1 %, v letu 2015 že na 60,2 %, julija 2019 pa je znašalo le še 59 %. Tako velike razlike pri bodočih upokojencih ne zbujajo samo nezadovoljstva in nezaupanja v sistem pokojninskega zavarovanja, ampak jih predvsem postavljajo v neenak položaj s tistimi, ki imajo primerljivo izobrazbo, so dosegli primerljivo pokojninsko dobo in pokojninsko osnovo, a so se upokojili v časih, ko so bila navedena razmerja še višja.

Komisija je prav tako opozorila, da Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v svojih letnih poročilih že več let opozarja na problematiko gmotnega položaja upokojencev. Pod pragom revščine se vsako leto znajde čedalje več upokojencev, zlasti samskih žensk. Z aktualnim dvigom odmernih odstotkov je bil sicer narejen pomemben korak k zmanjševanju navedene vrzeli, a kot družba bi morali stremeti k temu, da se upokojencem resnično zagotovi ustrezno stopnjo socialne varnosti.

Komisija je razpravljala tudi o ukrepih, ki se nanašajo na podaljševanje delovne aktivnosti oseb, ki že izpolnijo pogoje za starostno ali predčasno upokožitev, ter ponovno aktivacijo že upokojenih oseb. V zvezi s t. i. dvojnimi statusom (aktivnim in upokojenskim, bodisi na podlagi instituta izplačila delne pokojnine ali izplačila dela pokojnine (po novem v višini 40 % starostne pokojnine za prva tri leta) za tiste, ki ostajajo polno aktivni, in 20 % v nadaljnjih letih) je bil izražen pomislek glede morebitnega pretirano liberalnega pristopa k iskanju rešitev na tem področju in glede možnih zlorab navedenih zakonskih določb s strani zavarovancev. Opozorjeno je bilo, da smo v zadnjem desetletju prešli iz ene skrajnosti (upokojevanja v skladu z Zakonom za uravnoteženje javnih financ) v drugo, ko se zaposlenim tako v javnem kot zasebnem sektorju daje zelo odprte možnosti za nadaljevanje svoje delovne aktivnosti, brez da bi se upoštevalo omejitve ali želje delodajalcev v tem oziru.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v zvezi z navedenim pojasnilo, da so predložene rešitve rezultat kompromisa v okviru socialnega dialoga ter da bi bilo uvajanje kakršnihkoli pogojev v obliki soglasja delodajalca k nadaljevanju delovne aktivnosti v povezavi s starostjo zaposlenega neskladno z določili mednarodnih aktov s področja delovnega prava. Pravno nedopusten bi bil tudi vpliv tretje osebe (v tem primeru delodajalca) na upravičenost do pravice, ki sicer izhaja iz zavarovanja za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Komisija se je v razpravi dotaknila tudi vprašanja ustreznosti zakonske ureditve pokojninskega in invalidskega zavarovanja z vidika enakosti žensk in moških ter izenačevanja pogojev za upokožitev za različne skupine zavarovancev (invalidi, zavarovance brez otrok, ...), v povezavi z morebitno diskriminatornostjo posameznih določb navedene zakonodaje. Kot primer je bil naveden privilegiran položaj ženske brez otrok v primerjavi z moškim brez otrok z vidika višine odmerjene pokojnine, ob sicer primerljivih upokožitvenih pogojih. Obenem je bila pod vprašaj postavljena tudi upravičenost dodeljevanja posebnih bonusov iz naslova skrbi za otroke (tisti, ki nimajo otrok, so na podlagi veljavne in predlaganih sprememb ter dopolnitev zakonodaje v slabšem položaju kot tisti z otroki), če naj bi bile pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja v osnovi vezane zgolj in izključno na delovno aktivnost posameznika in prejemke iz navedenega naslova. V času starševskega, materinskega in očetovskega dopusta na primer ne pride do izpada plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prav tako se navedeni čas šteje v delovno dobo posameznika, zato se s

tega vidika zastavlja vprašanje upravičenosti posebne obravnave oseb z otroki v primerjavi s tistimi zavarovanci brez otrok, ki v blagajno pokojninskega in invalidskega zavarovanja celotno dobo delovne aktivnosti vplačujejo polne prispevke in so tudi v polni meri delovno aktivni.

Komisija je bila seznanjena tudi s stališčem Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS), ki izraža željo po aktivnejšem vključevanju v vse postopke oblikovanja in sprejema zakonodajnih rešitev, ki se dotikajo položaja upokojencev (obstojećih in bodoćih), tudi sodelovanja v okviru ESS. ZDUS predlaga, da se v prihodnje uredi še nekaj odprtih področij v okviru zakonodaje, ki ureja pokojninsko zavarovanje. Po oceni ZDUS bi bilo treba čim prej nasloviti vprašanje po njegovi oceni nepravilne obdavčitve posameznih prejemkov v državi (medtem ko se je davčno razbremenilo regres, letni dodatek ostaja obdavčen), prav tako pa zagotoviti dvig odmernih odstotkov za odmero posameznih vrst prejemkov iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja na način, da bodo slednji presejali prag revščine. Opozarja tudi na nujnost rednega usklajevanja pokojnin v skladu z zakonodajo, kar v preteklem desetletju ni bilo praksa (po oceni so bili upokojenci na takšne način prikrajšani za več kot 400 milijonov evrov).

ZDUS je v predlogih, ki jih je posredoval pristojnemu Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlagal tudi dopolnitev ZPIZ-2 z novim 142.a členom, s katerim bi se uzakonilo do sedaj v praksi že izvajano možnost so-financiranja določenih dejavnosti društev upokojencev iz sredstev Zavoda za pokojninsko invalidsko zavarovanje Slovenije, kar je zaradi manjkajoće zakonske podlage Računsko sodišče Slovenije v eni izmed revizij ocenilo kot neustrezno prakso. Iz navedenega naslova se predvideva finančna obremenitev v višini 190.000 evrov, pri čemer ZDUS poudarja velik pomen preventivnega delovanja društev upokojencev z vidika ohranjanja aktivnosti in zdravja upokojene populacije. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v zvezi z navedenim poudarja, da se tudi sólo zaveda dodane vrednosti različnih dejavnosti, ki jih izvajajo društva upokojencev na celotnem področju Slovenije, in pojasnjuje, da že išče načine za sistemsko ureditev in nadomestitev izpada navedenih sredstev. Rešitve se išče tudi v smeri urejanja tega vprašanja ločeno od zakonodaje, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Sredstva iz navedenega naslova naj bi se sicer zagotovilo tudi Zvezi delovnih invalidov Slovenije.

Komisija je razpravljala tudi o vzporednih ukrepih na ostalih področjih, v pristojnosti različnih ministrskih resorjev, ki bi jih bilo treba uvajati z namenom ohranjanja vzdržnosti sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, glede na znane demografske trende (npr. skrb za ustrezne pogoje za življenje mladih in družin, s čimer bi se posredno vplivalo na višje stopnje rodnosti in s tem potencialno višje število delovno aktivnega prebivalstva; stanovanjska politika, izobraževalni sistem; ugodnejši ali prilagojeni delovni pogoji itd.).

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Tomaž Horvat.

Ad 3.)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-E), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija je predlog zakona **podprla** (5 ZA, 0 PROTI).

Komisija je ugotovila, da je bil predlog zakona pripravljen na podlagi zavez iz koalicijskega sporazuma in analize stanja na trgu dela. Kot ključne cilje predloga zakona se navaja hitrejšo aktivacijo delovno aktivnega prebivalstva in omejevanje prekarne delo (sprememba pogojev pri določitvi trajanja denarnega nadomestila; zvišanje gostote zavarovalne dobe, kot podlage za priznanje pravice do denarnega nadomestila, z devetih na deset mesecev v zadnjih 24 mesecih; nove rešitve za praktično izvedbo spodbude za aktivacijo v obliki 20 % denarnega nadomestila in odprava težav pri odmeri navedene spodbude), zagotavljanje večje socialne varnosti prejemnikov denarnega nadomestila (dvig najnižjega zneska denarnega nadomestila za primer brezposelnosti na 530,19 evra s trenutno veljavnih 350 evrov), aktivacijo in integracijo tujih brezposelnih oseb, ki nimajo znanja slovenskega jezika (uvedba zahteve po vstopnem znanju slovenskega jezika na ravni A1 kot pogoja za vpis in vodenje državljanov tretjih držav v evidenci brezposelnih oseb), prilagoditev potrebam delodajalcev v času sezonskega dela (upokojencem se kot izjema dovoljuje, da v posameznem koledarskem mesecu opravijo do 90 ur začasnega in občasnega dela, z omejitvijo na največ tri take mesece v letu in z ohranitvijo veljavne omejitve ur na letni ravni na 720 ur) in uvedbo dodatnih razlogov za odklonitev pravice do denarnega nadomestila (za osebe, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev pravice do starostne in poklicne pokojnine).

S predlogom zakona se po ugotovitvah komisije spreminja tudi dosedanje dvostopenjsko sankcioniranje kršitev iz naslova obveznosti brezposelnih oseb (ohranja se le, kadar oseba ne bo aktivni iskalec zaposlitve, v preostalih primerih (odklonitev vključitve v programe APZ, ustrezne ali primerne zaposlitve in kršitev obveznosti) pa se bo osebo nemudoma prenehalo voditi v evidenci brezposelnih) ter globe za kršitve omejitev pri opravljanju začasnega in občasnega dela upokojencev, ki se jih prilagaja velikosti delodajalca. Prekrškovnemu organu se po novem omogoča tudi izrek navedenih glob v razponu.

Komisija je bila seznanjena, da je k predlogu zakona svoje pripombe posredovala tudi Zveza društev upokojencev Slovenije, ki je predlagala, da se z zakonodajo prepreči prehod zavezancev tik pred upokojitvijo iz delovnega razmerja na Zavod RS za zaposlovanje in da se uredi nesorazmerje med minimalno plačo in denarnim nadomestilom za primer brezposelnosti. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v zvezi z navedenim pojasnjuje, da se je aktualna zakonska novela usmerila predvsem v iskanje uravnoteženosti med višino osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma denarne socialne pomoči in višino denarnega nadomestila za brezposelnost. Navedeno nadomestilo je sicer v osnovi pravica, ki izhaja iz zavarovanja za primer brezposelnosti, v zvezi s čimer je v okviru socialnega dialoga po pojasnilih pristojnega ministrstva tekla predvsem razprava o razmerju med proračunskimi prilivi iz tega naslova in na drugi strani odlivi, ki so posledica izplačanih denarnih nadomestil. Pri tem ministrstvo pojasnjuje, da v Sloveniji v povprečju denarno

nadomestilo prejema 20.000 brezposelnih oseb, praviloma krajši čas (ne 25 mesecev, kolikor je najdaljše možno obdobje), v 2018 pa je v povprečju višina izplačanih denarnih nadomestil znašala 535 evrov.

V razpravi komisije je bilo opozorjeno na zaznana nesorazmerja na trgu delovne sile, saj se slednji po eni strani še vedno sooča z več kot 70.000 brezposelnimi osebami, po drugi strani pa delodajalci poročajo o povečanih potrebah po kvalificirani delovni sili (po oceni za 34.000 oseb), ki jim ni moč zadostiti, navkljub navedeni masi brezposelnih oseb. Hkrati v povprečju še vedno na trg delovne sile vstopajo kadri prepozno, z njega pa se delovna sila prehitro umika. Tudi zato je bilo v razpravi pozvano k aktivnejšemu pristopu pri iskanju ustreznih rešitev za nastalo situacijo na slovenskem trgu dela, pri čemer je bilo pozvano k večji aktivaciji Zavoda RS za zaposlovanje (ZRSZ). Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v odzivu na navedeno razpravo pojasnilo, da ima ZRSZ zahtevno nalogo, saj v primerjavi z npr. agencijami za posredovanje dela, ki so lahko pri svojem delu veliko bolj fleksibilne in izbirajo delovno silo, ki jo ponujajo delodajalcem, ZRSZ te konkurenčne prednosti nima. Soočen je z večjim številom oseb, ki bodisi nimajo interesa za zaposlitev, imajo težje zdravstvene in socialne težave, zato jih je težko aktivirati ali prepričati delodajalce v njihovo zaposlitev. Posledično se za navedeno skupino brezposelnih skuša oblikovati kompleksnejše in prilagojene ukrepe za njihovo aktivacijo. Kot pojasnjuje ministrstvo, se na tem področju že zaznava določen napredek, zato je navedene aktivnosti treba samo še dodatno okrepiti. Prav tako se pristojno ministrstvo zaveda potrebe po spremembi politike zaposlovanja starejših oseb in uvajanju ukrepov za čimprejšnjo aktivacijo mladih na trgu dela, zlasti v povezavi s terciarnim izobraževanjem (v povprečju prva zaposlitev pri 28. letu starosti). Posebej izpostavlja tudi iskanje primernih ukrepov za brezposelne, ki so prejemniki denarne socialne pomoči in s tem prepoznani kot posebej ranljiva skupina brezposelnih oseb.

Pozvano je bilo tudi k urejanju posameznih segmentov urejanja trga dela na način, da bo v korist tako iskalcem zaposlitve kot delodajalcem. Večkrat se namreč dozdeva, da s politikami na tem področju zgolj slepo sledimo nekaterim evropskim usmeritvam, ki pa se velikokrat ne skladajo s stanjem na našem trgu dela oziroma so mu lahko celo v škodo.

V zvezi z aktualnim številom brezposelnih oseb so bile v razpravi izpostavljene dolgotrajno brezposelne osebe (po oceni jih je vsaj 35.000), ki so v veliki meri nezaposljive. Dodatno je bilo opozorjeno tudi na novo težavo, zaznano v praksi, ki se pojavlja kot posledica dviga minimalne plače. Nekateri delodajalci bodo ali pa so že zaradi zanje nesprejemljivih višjih obremenitev s stroški dela prisiljeni dele svoje dejavnosti ali celotne dejavnosti bodisi seliti v druga okolja (v tujino) ali jih celo ukiniti. Posledično se lahko pričakuje, da se bo na Zavod RS za zaposlovanje v kratkem času prijavilo večje število oseb, ki zaradi pomanjkanja ustrezne izobrazbe ali drugih kompetenc v trenutnih razmerah na trgu dela ne bodo zaposljive, s čimer se bo lahko masa dolgotrajno brezposelnih bistveno povečala. Predstavniki interesov delodajalcev opozarjajo, da gre za resno težavo, ki se je morebiti oblikovalci in izvajalci politik na trgu dela še ne zavedajo dobro in za katero bo prav tako treba čim prej najti ustrezne rešitve.

Komisija je ugotovila, da je bila obstoječa višina najnižjega zneska denarnega nadomestila za brezposelnost glede na raven življenjskih stroškov prenizka, zato je bila

izražena podpora dvigu navedenega nadomestila na raven 530,19 evra. Prav tako je bilo izraženo strinjanje z bolj fleksibilnim pristopom do začasnega in občasnega dela upokoјencev, ki bi sicer po pričakovanjih upokoјencev lahko bilo še manj omejujoče. Tudi povečevanje gostote zavarovalne dobe, kot podlage za priznanje pravice do denarnega nadomestila, z devetih na deset mesecev v zadnjih 24 mesecih je bilo v okviru socialnega dialoga prepoznano v prvi vrsti kot zaščitni ukrep za zaposlene v dejavnostih, kjer se prepoznava specifičen način izrabljanja do sedaj veljavnih zakonskih določb (prekinitev zaposlitve za določen čas za npr. 2 meseca v poletnem času, posledičen vpis osebe na ZRSZ in pridobitev pravice do denarnega nadomestila, nato pa njena ponovna zaposlitev, ko se potrebe po delu povečajo).

Komisija je razpravljala tudi o predpogoju znanja slovenskega jezika za vključitev na slovenski trg dela, tako z vidika zaščite zaposlenih ali iskalcev zaposlitve (neobveščенost o varnostnih ukrepih, nesposobnost iskanja zaposlitve zaradi nerazumevanja razpisnih pogojev itd.), strank v primeru izvajanja storitev in delodajalcev kot odgovornih v primeru poškodb pri delu, pa tudi z vidika integracije navedenih oseb in njihovih družinskih članov v družbo. V zvezi s tem je bilo zastavljeno vprašanje zadostnosti pogoja znanja slovenskega jezika na ravni A1 za državljane tretjih držav kot podlage za vpis in vodenje v evidenci brezposelnih oseb. Kot je pojasnilo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in invalide, je bila takšna raven znanja slovenskega jezika določena na podlagi dejstva, da se pogoj znanja slovenskega jezika v tem primeru nanaša na specifično situacijo – iskanje zaposlitve, pri čemer je bilo ocenjeno, da bi raven A1 zadoščala za uresničitev zadanega cilja (olajšanje iskanja zaposlitve državljanom tretjih držav), medtem ko se npr. v postopkih pridobitve državljanstva zahteva višji nivo znanja slovenskega jezika, to je raven A2, oziroma v nekaterih poklicih celo višja stopnja znanja slovenskega jezika. Raven A1 torej v tem primeru predstavlja zgolj izhodiščno točko, ki se nato v ostalih procesih obravnave tujih državljanov nadgradi.

Ministrstvo je komisiji poročalo tudi o pripravi specifičnega programa učenja slovenskega jezika za brezposelne osebe, ki bo prilagojen njihovim potrebam. Prizadevanja gredo tudi v smeri, da se že pri iskanju delovne sile na tujih trgih preverja usposobljenost navedene delovne sile, da se jim že v njihovem okolju ponudi možnost učenja slovenskega jezika itd. Vse z namenom zagotoviti slovenskemu trgu dela čim bolj usposobljeno tujo delovno silo, po drugih strani pa slednjo tudi ustrezno pravno in socialno zaščititi (preverjanje dokazil, ustrezna informiranost), glede na nekatere slabe izkušnje iz preteklosti. Ministrstvo sicer poroča o okrog 7.000 brezposelnih, ki so tujih državljanov in za katere se mora oblikovati njim prilagojene rešitve za njihovo aktivacijo na trgu dela in hkratno integracijo v slovensko družbo.

Komisija je bila seznanjena tudi s stališčem Ekonomsko-socialnega sveta k predlogu zakona, ki je na podlagi seznanitve s poročili Pogajalske skupine Ekonomsko-socialnega sveta za obravnavo novele Zakona o urejanju trga dela (v nadaljevanju: ZUTD-E) na svoji 322. seji 27. 9. 2019 potrdil, da so predlagane rešitve usklajene s socialnimi partnerji, pred tem pa na 317. seji ESS 22. 3. 2019 podal soglasje k posredovanju predloga zakona v javno razpravo, ki je trajala od 17. julija do 2. septembra 2019. ESS je bo tem izrazil pričakovanje, da se v času zakonodajnega postopka, vsebine, ki so bile usklajene med socialnimi partnerji, ne bodo spreminjale.

Navedeno pričakovanje so izrazili tudi predstavniki interesov delodajalcev in delojemalcev v Državnem svetu v svojih razpravah na seji komisije. Poudarjeno je bilo, da so posamezni segmenti ureditve predmet kompromisa in da obstaja določen del zakonske vsebine, ki se ga tokratne spremembe in dopolnitve zakonodaje niso dotaknile in bo lahko predmet nadaljnjih posegov v zakonodajno materijo na tem področju. Posebej je bilo poudarjeno, da sta bili obravnavana novela in novela Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2I), v primerjavi z nekaterimi ostalimi predlogi zakonov, ki so bili vloženi v zakonodajno proceduro v zadnjem času, ustrezno in zgledno obravnavani v okviru socialnega dialoga, posledica česar so usklajene rešitve, ki so bile predložene v obravnavo Državnemu zboru. Glede na izkušnje iz preteklosti so tako pripravljene zakonske rešitve v zakonodajni proceduri vedno doživele podporo, prav tako pa se je pri njihovi obravnavi spoštovalo zaveze in dogovore v okviru socialnega dialoga. Posledično se takšen način obravnave pričakuje tudi v tem primeru.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Tomaž Horvat.

Mag. Nuša Zupanec
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun
predsednik komisije